

FELÜLVIZSGÁLVA

1973. évi LXX. tv. alapján. A Történelmi Hivatal az Elnöki Hivatal feladatát átvette.
A MAGYAR NÉPKÖZTARSASÁG BELÜPPOLITIKAI MINISZTERIUMA

Dr. Heltai István László

SZIGORUAN TITKOS!

Törle: ... matban!
Herczeg Miklós

SZERV: _____

OSZTÁLY: _____

MUNKADOSSZIÉ

MINŐSÍTÉS: _____ *L. mlb*

FEDŐNÉV: _____ *Fo. E. E. E.*

B. DOSSZIÉ SZÁM: _____ *H-59.077*

AZ ÜGY _____

KÖTETBEN

KÖTET SORSZÁMA: 1

MEGNYITVA: 1973. *11. 5.*

LEZÁRVA: 1984. IX. 6.

ARCHIV. SZÁM: _____

1024/84

8/1973

4-11/73

40
482

BELÜGYMINISZTERIUM
III/III-4-a Alosztály

SZIGORUAN TITKOS !

2. sz. pld.

Adta: "Foktói" fn. tmb.
Vette: Hanusz Gyula r.örgy.
Idő: 1975. II. 7.
Tárgy: az Írószövetség
vitája Hernádi
Gyula drámájáról

J E L E N T É S

Budapest, 1975. február 11.

"Az Írószövetség 1975. febr. 5-i Hernádi-vitájáról.
A Magyar Írók Szövetsége 1975. február 5-én vitát rendezt Hernádi Gyula: Királyi vadászat c., a Kortárs 1974/9. számában megjelent drámájáról. A vitaülés elnöke Hubay Miklós volt, a felkért hozzászólók Almási Miklós és Hermann István voltak. Az ülésen kb. 35-40 kritikus, író, színész, dramaturg vett részt.

1. Az ülés lefolyásáról:

Hubay Miklós bevezetőjében röviden arról beszélt, hogy igen jelentős dráma a Királyi vadászat. Témája az 1919. utáni ellenforradalmi korszak és IV. Károly restaurációs kísérlete; tágabb témája a Habsburg-dinasztia, s általában minden véres eszközökkel, manipulációs módszerekkel dolgozó ellenforradalom, szerte a világban. Aktuális Hernádi drámája, mert a mai világban számtalan helyen /Chile, Spanyolország, stb./ vannak ilyen ellenforradalmi, véres "álarcsos komédiák". Kiemelte a mű bravuros szerkezetét, ragyogó dialógusait.

Ezután Ruttkai Éva, Darvas Iván és Várkonyi Zoltán részleteket olvasott fel a darabból.

Almási Miklós elismerően szólt a darabról. A mű szerinte a manipulációról szól, ujszerűen, igazul. Részletesen elemezte a dramaturgiáját: krimiszerű felépítését, játékos iróniáját.

M-40482

3

Hermann István a műben a magyar donkijhotizmus egyfajta irodalmi ábrázolását látta. Kulcsfigurája egy ellenforradalmi gróf, Endrődy, a retrográd arisztokrata Don Quijote. A dráma hibájának tartotta, hogy az ellenforradalmi, erőteljesen ábrázolt figurával, erővel szemben nincs a műben drámai ellenpont, a pozitív erő nem jelenik meg érdemben /csupán egy Szamuely-kép jelzi a másikat, a pozitív erőt/.

Hubay Miklós ismét szót kért, s elmondta, hogy nem ért egyet Hermann-nal, a mű nem a donkijhotizmusról, hanem a feudális manipulációról szól, amely ma is jelen van a világban. Ő vetette fel, hogy nem érti: miért nem került a mű eddig színpadra, s reméli, mihamarabb színpadot kap.

Hermann István elmondta, hogy ő csak a mű egyik értelmezési lehetőségét adta meg: a mű nyitott, "széles udvara van", sokféleképp értelmezhető - mint minden jelentős mű.

Boldizsár Iván elmondotta, hogy amennyiben a művet bemutatja a Vigszínház, nyilván nagy szerepet kap benne a Szamuely-jelkép; mindez rendezési hangsúly kérdése.

Várkonyi Zoltán elmondotta, hogy egyelőre nem nyilatkozhat, a mű bemutatásáról, de ha bemutatná, nem követné Boldizsár Iván tanácsát; a dráma nem ellenforradalom és forradalom párviadaláról szól, az un. "ál-Károly nem "rég, megtört bolsevik" a darabban, hanem a manipuláció eszköze. - Hernádi itt közbeszólt, hogy valóban így kell érteni a figurát.

Darvas Iván élesen szembeszállt Hermann Istvánnal. Véleménye szerint vulgáris az a felfogás, hogy minden darabban van forradalom és ellenforradalom, erő és ellenerő, és ezek harca viszi előre a darabot. Van olyan dráma is - s ilyen Hernádi kitűnő írása -, amely felvet egy gondolatsort, s a nézőt kívánja ezzel elgondolkoztatni, provokálni, állásfoglalásra készíteni. A darab rendkívül általános értelmű: a mi mai életünkben is meglévő manipuláció modelljét adja, a személyiség felcserélhetőségére, mint reális veszélyre hívja fel a figyelmet. Okos, jó darab, elő kell adni.

Várkonyi Zoltán kifejtette, hogy minden jó mű többféleképp értelmezhető. Példákat hozott fel a maga életéből, az 1940-es évek elejéről, amikor a Hamlet miatt meghurcolták.

/Az előadás egyébként antifasiszta volt, valóban! Elképzelhető, hogy a közönség egy része olyant értelméz a darabba, ami nincs benne - az ilyen kockázatot vállalni kell. Amikor Örkény: Holtak hallgatása c. drámáját próbálták, a művet be akarták tiltani, - s végül is a színháznak lett igaza. Hernádi művét is vállalni kell.

Páskándi Géza szintén határozottan kiállt a mű mellett, a manipulációs szövevények ábrázolásában és leleplezésében példászerűnek tartotta. Hosszasan beszélt arról, hogy miért nem mutatják be a darabot. Szerinte színházaink félnek a kísérletezgetéstől, a kassza-szempontra és a protokollra figyelnek csupán. Elesen elmarasztalta színházművészetünket, mert fél a korszerű magyar dráma vállalásától.

Várkonyi Zoltán elutasította Páskándi nézeteit. Szerinte minden színház törekszik a magyar dráma felkarolására, s Páskándi nem ismeri színházművészetünket, igazságtalan.

Eörsi István izgalmas, fontos drámának nevezte Hernádi művét. Szerinte groteszk komédia, kutyakomédia. S gondolati ujszerűsége abban van, hogy az egész manipulációs hadjárat tulajdonképpen egy nagy ostobaságért: a királyság restaurálásáért, tehát egy anakronisztikus dologért folyik.

Itt el kellett jönnöm a vitáról; amelyen ezután még Hermann, Hubay, stb. beszélt. A vita közepszerű, eléggé lagymatag volt; legfőbb gondolati tanulsága: minden hozzászóló leszögezte, hogy a darab progresszív alkotás, amelyet mindenképp be kell mutatni."

"Foktói" sk.

M-40482

5

Értékelés: Hernádi: Királyi vadászat d. drámájának szinpadra állítása hosszú idő óta tárgyát képezi, mivel a vélemények a darab mondanivalójáról ellentmondásosak, sokan progresszív alkotónak tartják, mások "áthallást" vélnek benne felfedezni, és a jelenre, a magyar valóságra is értelmezik, ezt különösen Darvas Iván fogalmazta meg egy értelműen.

A dráma Hernádi kedvenc témáját, az emberek manipulálását mutatja be, amely az író szerint minden társadalomban, így a szocialista társadalmakban is megvan, ígyentén nem tesz különbséget a különböző társadalmak között.

Hanusz Gyula r. őgy.
Hanusz Gyula r. őgy.

K: 4 pld/Sné
K: 1 pld C. alo.
1 pld "Törtetők" d.
1 pld M-őo.
1 pld táj.tiszt
Nytsz: 4/7-242

M-40482